

PERIFERIJA U NAMA I OKO NAS; BLAGOSLOV ILI PROKLETSTVO

Ivan Plantić, Vela Luka
ivan.plantic79@gmail.com

Zima na otoku - mir, tišina i samoća; većina ljudi bježi od takvog areala. Ja pak bježim od većine; ne volim biti u većini, većina me guši, većina ukalupljuje, većina očekuje da joj se prilagodiš, a to mi nikad nije išlo od ruke ili pera. U krdu smrdi, ali je toplo, kako kaže Krleža, najveći poznavatelj duše u Panteonu hrvatskog intelekta, međutim, ja volim individualnost i znam cijeniti zvuk tišine, pa i po cijenu toga da mi bude hladno u krdu. Ne volimo se baš većina i ja i zato mi savršeno odgovara otočki život i otočka zima, na periferiji, daleko od svega. U tišini otočke periferije najlakše verbaliziram svoje misli; u tom su arealu nastali gotovo svi moji tekstovi, u toj anekumeni osjećam se dobro i prihvaćeno i iako nisam originalni otočanin, odavna nisam više *corpus separatum*. Uostalom, i Tolstoj je više volio periferiju svoje Jasne Poljane i ruskog mužika nego društvo visokih ličnosti (visokih prvenstveno u vlastitim očima); i Jesenjin je počeo umirati kad se umjesto u blatu Konstantinova počeo valjati po blatu i talogu krčmarske Moskve. Većina, dakle, ne voli rub i periferiju, užasava se periferije, bježi i teži ka centru; ljudi vole biti u središtu, pažnje, zbivanja, zanimanja, zlih jezika,

Većina ne voli rub i periferiju, bježi i teži ka centru; ljudi vole biti u središtu, pažnje, zbivanja, zanimanja, zlih jezika, neiskrenih osmijeha i iskrenih ogovaranja, nebitno, samo da su u žiži. Takvi uistinu imaju problem s periferijom, međutim, u njihovom slučaju periferija je prvenstveno psihološki, a ne geografski pojam.

neiskrenih osmijeha i iskrenih ogovaranja, nebitno, samo da su u žiži. Takvi uistinu imaju problem s periferijom, međutim, u njihovom slučaju periferija je prvenstveno psihološki, a ne geografski pojam. Ima već dosta vremena od kako sam u jednom razgovoru čuo kako ljudi iz susjedne općine, ali i Korčule u globalu, čim dođu do nekog ozbiljnijeg novca, kupuju stan u metropoli. Stan u Zagrebu, u srcu, u centru, e to je pokazatelj da si uspio u životu. Da si netko. A što je važnije u ovoj suznoj dolini od toga da budeš netko? Da se izdigneš od onog „nitko“? Biti na periferiji i biti nitko za dobar dio ljudi je sinonim. Za mene je to pad s ruba pameti. Eto, i opet spominjem Krležu; za Hrvate središnja figura, za svijet periferija, samo zato jer je pisao na perifernom jeziku. Da je stvarao na engleskom, francuskom, ruskom svijet bi stajao u redu da mu se pokloni. Međutim, ne treba na jezik gledati visoka; hrvatski je očito vraški težak kad ima toliko puno velikih Hrvata koji ga nikad naučili nisu, a probili su se s društvene periferije i margine u društveni nukleus (što ne govori toliko o njima koliko o društvu). Uostalom, i sam pojam periferije fluidan je, promjenjiv u vremenu i prostoru. Je li Korčula bila periferija kad je inkorporirana u grčki svijet, u vrijeme kad je kulturna i profana Miteuropa još bila na drvetu, eventualno ispod drveta? Je li bila periferija u vrijeme kad je imala najstariji Statut na Jadranu? U vrijeme kad su Jadran i Mediteran bili centar Europe, a danas su periferija Europe? Europe koja je stoljećima bila jezgra i centar svijeta i civilizacije, a danas je područje između Atlantika i Urala sve više globalna periferija. Uostalom, sama riječ „periferija“ u grčkom originalu znači obilazak; suvremeni tokovi danas uvelike zaobilaze i otok, i Hrvatsku i Europu i pomiču se na istok. Periferija u nama, u pustoši duha, ili periferija oko nas, u pustinji suvremenog materijalizma? Periferija kao blagoslov samodostatnosti i samopoštovanja ili periferija kao prokletstvo izoliranosti? Izbjegavati je ili joj se utjecati kao oazi mira u vremenu nemira? Negirati je ili je prihvatiti kao štit, kao oklop, kao zaštitu od podivljale globalizacije i unifikacije? Ponekad je bolje nemati odgovor na sva pitanja. Promišljam o tome dok se večer polako spušta na Vranac i tama obuzima Velu Luku. Razmislite i vi. Razmislite još danas; kako je krenulo, već sutra razmišljanje bi moglo postati ilegalno...